
Det er håpløst og vi gir oss ikke

HAR DU LEST?

Det hender at man blir regelrett forelsket i en bok – først betatt, deretter forført og siden hengivent fortapt. Stig Claesson ("Slas") skriver bøker som man blir glad i på en slags gammeldags inderlig måte, med sorgmunter gjenkjennelse. Claesson selv ville nok likt at jeg hadde lagt til "og sinne", for han skriver om svenskenes brutale og styrte avvikling av bygdene på 1960-tallet.

Claessons persongalleri får deg til å huske naboene fra barndommen i Spangereid eller på Evenskjær eller kanskje i Torpa. I *Vem älskar Yngve Frej* tilbringer vi en sommer sammen med gamle skomaker Gustafsson, hans søster Elna og naboene Ericsson og Öman som driver det idylliske småbruket Bråten på "svenska gläsbygden". De har nok med å holde sin lille flik av himmelen oppe og den møysommelig oppdyrkede jorda i hevd. Slik steller de uførtrodd med sitt, mens verden rundt snurrer fortere og fortere vekk fra alt de har arbeidet for og trodd på. Folk rundt dem flytter til byen, og infrastrukturen rigges gradvis ned. Bråten er et prosjekt uten horisont.

En selvironisk innskytelse setter bokens ytre dagsorden: Skomakeren dikter opp et falskt historisk minnesmerke! Han finner rett og slett opp Yngve Frejs grav i et anfall av fandenivoldsk kreativitet. Det får uante konsekvenser. Blant annet fører skiltet med det bedrageriske "Fornminne" til at Bråten får besøk av fotograf Petterson fra Stockholm og hans blonde ledsagerske Anita i campingvogn. Petterson er redd for stillhet og elg og ekteskapet. Anita har vært ute en vinternatt før. Det er skrevet mye vakkert og sant om kjærlighet, men hør på dette:

Petterson tog en klunk brännvin och bjöd sen Anita.

Jag borde ha haft snus, sa han. Vi borde ha kommit gående från en avlägsen dansbana, vi borde ännu höra musiken. Jag borde ha rensad dansbanan från slödder som kommit från andra socknar. Jag önskar jag hade snus och en blåtira.

Och att du älskade mig, sa han.

Jag älskar dig, sa Anita.

Det gör du väl ändå inte, sa Petterson. Du är bara förtrollad av sommarnatten, och ditt omdöme är nedsatt av åsynen av den vita månen och vanligt rent brännvin.

Det är väl samma sak, sa Anita.

Romanen er først og fremst en morsom fortelling som slår beina under all sentimentalitet man kunne ha fryktet, alternativt håpet på. De gamle er ikke triste. De har hatt sin tid og vet med seg selv at ”dom har gjort sitt”. Det er en øk følelse som noen hver kan misunne dem. Dessuten har de aldri utviklet noe språk for å klage. Det kan man også misunne dem.

Elisabeth Swensen

Seljord helsesenter

Seljord

Publisert: 10. mai 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.